

ILUSTRIRANI
SLOVENEČ
TEDENSKA · PRILOGA · SLOVENCA

LETO VII

8. FEBRUARJA 1931

ŠT. 6

PISATELJ F. S. FINŽGAR — ŠESTDESETLETNIK

Naš kraljevski par v Zagrebu

V nedeljo, dne 25. p. m. je prispel v Zagreb naš kralj Aleksander s kraljico Marijo, da prebije nekaj dni v hrvaški metropoli. Spremljalo ga je več ministrov, a meščanstvo mu je priredilo velikanski in navdušeni sprejem.

Kralj prihaja iz dvornega vlaka na peron zagrebskega kolodvora, kjer ga pričakujejo neštete deputacije.

Na levi: Nepregledne množice pričakujejo kralja pred zagrebskim kolodvorom.

Na desni: Prvo zasedanje našega banškega sveta. Dne 20. p. m. se je pričelo v dvorani ljubljanske Zbornice za TOI prvo zasedanje ban. sveta naše Dravske banovine, ki ga je otvoril ban dr. Marušič z obširnimi govori. Banski svet je obravnaval proračun za l. 1931-32, ki znaša z vsemi dodatki vred 145 mil. Din (sedanji znaša 136 milij.). Ob priliki proračunske debate so povedali posamezni svetniki mnogo želja in pritožb prebivalstva. Za predsedniško mizo vidimo na sliki bana dr. Marušiča, na levo od njega pa podbana dr. Pirkmajerja.

Spodaj: Dom naših grafikov (tiskarjev) pod streho. Nasproti ljublj. glavn. kolodvora je zrastle letošnjo jesen monumentalna palača organizacije slovenskih tiskarjev, ki jo gradi Ljubljanska stavbena družba. Ta družba je zgradila že tudi celo vrsto drugih velestavb na Slovenskem.

Ban dr. Marušič v Murški Soboti. Pretekli mesec je naš ban službeno obiskal vse večje kraje bivše štajerske, da pregleda urade in zasliši želje in pritožbe prebivalstva. Povsod je bil lepo sprejet in zlasti v Prekmurju se je mogel prepričati o iskrenih čustvih prebivalstva za našo državo.

Na levi: Dr. Albert Kramer, voditelj bivše Samost. dem. stranke v Sloveniji in ravnatelj dnevnika »Jutro«, ki je bil imenovan za našega poslanika v Pragi. Na svoje mesto je odpotoval 26. p. m.

K 60 letnici pisatelja F. S. Finžgarja

Na levi: doma.

Na desni: Na obisku v Sori. Zada stojajo od leve na desno dr. Iz. Cankar, Anton Verovšek in Iv. Cankar, spredaj pa Finžgar.

Spodaj na levi: Želumlje pri Ljubljani, kjer je bil Finžgar za župnika od l. 1902—1907. in kjer je napisal roman »Pod svobodnim solncem«.

Spodaj: Finžgarjev ded Joža Ažman (materin oče), ki je bil rojen l. 1795. Ta je pripovedoval Finžgarju večino zgodovinskih dogodkov v »Naši krvi« izza francoske okupacije. V sredini stoji pisateljev brat Janez, sedanji brezniški župan, na desni pa Jož. Zupan, Finžgarjev stric, bivši dekan in kanonik tržaške škof.

Spodaj na desni: Sora na Gorenjskem, kjer je bil Finžgar za župnika od l. 1907—1918. Tu je napisal velik del svojih najbolj znanih povesti in romanov.

Igralci »Mlinov pod zemljo«, ki so jih prvič uprizorili gojenci ljubljanskega Alojzjevišča l. 1888. v režiji Ign. Borštnika. Med njimi je videti mnogo, sedaj znanih in odličnih osebnosti. Spredaj ležijo (od leve na desno): † L. Preželj, † L. Tičar, dr. Raznožnik in † župnik Jarc. — V srednji vrsti stojijo: F. S. Finžgar, župnik Štrukelj, dr. V. Kušar, dr. M. Opeka, prof. F. Prosenc, † J. Bernard. Iv. Renier, župnik Bleiweis, Valenčič, Ign. Nadrah in † J. Kobler; v zadnji vrsti pa stojijo: Fr. Pretnar, dr. Zdešar, dr. Gr. Pečjak, † J. Krištof, župnik J. Bernik in župnik Iv. Rihtaršič.

Ob 60 letnici pisaja Fr. S. Finžgarja

Finžgarjeva roj. hiša v Doslovčah p. Breznici. Zgoraj na levi: Pisateljeva mati Reza († 1918). Levo: Prizor iz »Razvaline življenja« na odru P. d. v Domžalah.

Spodaj na levi: Osmošolec leta 1891, urednik »Dom. vaj« in pisatelj »Gozd. sina« ter »Zaroke o polnočic«.

Spodaj v elipsi: Kaplan v Idriji, pisatelj »Deteljice« in prevaj. oper. Spodaj: Finžgar v »kikljici«, s starši in bratom, na desni botra Pintar.

Sedanji dom Finžgarjevih na Breznici.

Zgoraj na desni: Pisatelj oče France († 1918). Na desni: Turist južina v ogljarski koči.

Spodaj na desni: Župnik v Sori, pisatelj Dekle Ančke, Verige, Prerokovane, Naše krvi, Kronike gospoda Urbana itd. Spodaj v elipsi: Župnik v Želimljah, pisatelj »Pod svobodnim solncem«.

Spodaj: Finžgarjevi z Breznice: starši, brat, svakinja in teta Neža (na desni).

»Finžgarjeva vojna epika je ob Krekovem pokretu let 1915—1917 najglasnejši dokaz, kakšna je duša slovenske katoliške narodnosti, je dokument slovenskega jugoslovanstva v katoliškem izobražencu, je naš idealizem.« Tako nekako sem označil pred desetimi leti Finžgarjevo pisateljsko delo in s tem opredelil pesnika in pisatelja Finžgarja kot izrazito našega socialnega in kulturnega delavca, ki gre, zatajivši do skrajnih mej samega sebe in svoj umetniški obraz, za tem, da brez sleherne osebnostne kretnje in ambicije da svojemu času, svoji zemlji in svojemu ljudstvu vse, kar je njemu in v njem najlepšega in najboljšega, v plodnem in zrelem slovstvenem delu do petdesetega leta. Dotlej so bili tudi določno vidni uspehi njegovega dela in duha, njegovi umetniški triumfi: Ko so njegove igre poplavljele slovenski ljudski oder in žele tudi v tujini uspeha, ko je edinstveno njegova in naša knjiga Pod svobodnim solncem našla rekordno višino bravcev, ko je ta in še drugačen spis (Dekla Ančka n. pr.) danes podobno aktualen pri Čehih, Ukrajincih, pri Slovaki in Srbih, kakor je bil in je še vedno v vsem slovenskem svetu. Moč pisane in govorne Finžgarjeve besede se tudi v zadnjem desetletju ni opletela. Tudi v svojem šestdesetem letu Finžgar kot oblikovatelj še živi (Zbrani spisi, Razvaline življenja, Strici i. dr.), dasi se je hotel v tem zadnjem času nekam namenoma in preudarjeno zrelo kot pisatelj skriti. Hotel, pravim, da bi mogel uspešneje vršiti delo, ki mu ga je naložil novi čas. Finžgarjevo delo v šestem njegovem desetletju je namreč še izraziteje slovensko-socialno. Finžgar je danes

naš najbolj delavni in najbolj razboriti organizator slovenske knjige, osrednji mož v knjižstvu Družbe sv. Mohora, Nove Založbe i. dr., neosebni kulturni delavec, kar je bil in hotel biti že od začetka. Tako torej je zrastel v svojega možva polnost in ves namen in obraz: da je v naši knjižni kulturi in srenji kot svečenik, prvi za Bogom pred Bogom in ljudmi in vendar, ves izven sebe, le Boga, ki Mu služi, in srenji, ki jo ljubi. Pisateljsko in kulturno svečeništvo Finžgarjevo pa je njegova beseda; beseda, ki ni evropsvo v smislu župančičevih mojstrov, pač pa slovenska duša, vsa in polna, nas vseh najbolj verni in tipični izraz, naša beseda, skratka, kakor je tudi Finžgar mimo drugačnih atributov in priznanj, ves naš in bo tak ostal do zadnjega dela ob mraku. Bog blagoslovi!

Dr. I. P.

Fr. S. Finžgar je bil rojen dne 9. febr. l. 1871. v Doslovčah pri Breznici. Njegov oče je bil krojač, ki si je postavil pozneje v Breznici nov dom in si dokupil zemlje, tako da ima sedanji lastnik, pisateljev brat Janez, srednje veliko kmetijo. Naš pisatelj je obiskoval osnovno šolo na domači enorazrednici in v Radovljici, l. 1882. je vstopil v ljubljansko gimnazijo, ki jo je dovršil z odliko l. 1891. in vstopil nato v semenišče. Posvečen je bil l. 1894., služboval je nato kot kaplan v Boh. Bistrici, na Jesenicah, v Kočevju, v Idriji, pri Sv. Joštu, v Skofji Loki in kot kurat v ljubljanski prisilni delavnici, a l. 1902. je postal župnik v Želimljah, nato v Sori, a od l. 1918. je pa župnik trnovske fare v Ljubljani.

Nekaj Finžgarjevih del. Na levi: Na petelina.

Popoldanski oddih. Na desni: V kotu svojega kvartirja.

Na otočju južnega morja

Med južnovzhodno Azijo in Avstralijo se nahaja velika skupina majhnih in velikih otokov, ki spadajo med najzanimivejše na naši zemeljski obli. Med večjimi navajamo le Sumatro, Borneo in Javo, ob teh in med temi je pa natresenih nepregledno število drugih. Vsi so vulkaničnega izvora in zato izredno rodovitni, saj na tleh iz lave pri primerni klimi najbujnejše uspeva vse rastlinstvo. To vidimo že po tem, da spada n. pr. Java med najgostejše naseljene pokrajine sveta sploh. Izredno rodovitni tla namreč z lahkoto preživljajo milijone skromnega prebivalstva, razen tega pa dajejo še njih evropskim gospodarjem bogate obresti za njih investicije v teh daljnih kolonijah.

Večina tega otočja je holandska fast. Le malokdaj in redkokje kaj beremo o holandskem gospodarstvu v kolonijah, zato o tej plati Holandcev skoro ničesar ne vemo. Toda ravno današnje kulturno, politično in gospodarsko stanje tega otočja nam jasno dokazuje, da so Holandci morda še spretnejši upravitelji svojih kolonij nego Angleži, zato cveto te kolonije danes v vsakem pogledu in donašajo Holandcem tudi lepe redne dohodke.

Velezanimivo nam opisuje življenje in razmere na teh daljnih otočjih potopis, ki ga je pred kratkim izdalo Ullsteinovo založništvo v Berlinu pod naslovom »Veseli dnevi z rjavimi ljudmi« (Heitere Tage mit braunen Menschen) in ki ga je napisal R. Katz. Pisatelj nam ne slika, kakor žal le premnogo potopiscev, svojih prihodov in odhodov iz hotelov, voženj po parnikih in železnicah, temveč nas vodi sredi mestnega vrvenja, za mizo oddaljenih farmarjev in lastnikov obširnih plantaž, k ognjiščem domačih Malajcev, skratka: križem tega bujnega tropičnega otočja, tako da so nam prebivalstvo, dežela sama in razmere nazorno pred očmi. Ena izmed prav dobrih knjig v današnji povodnji potopisne literature. Tudi naše štiri slike so vzete iz te knjige.

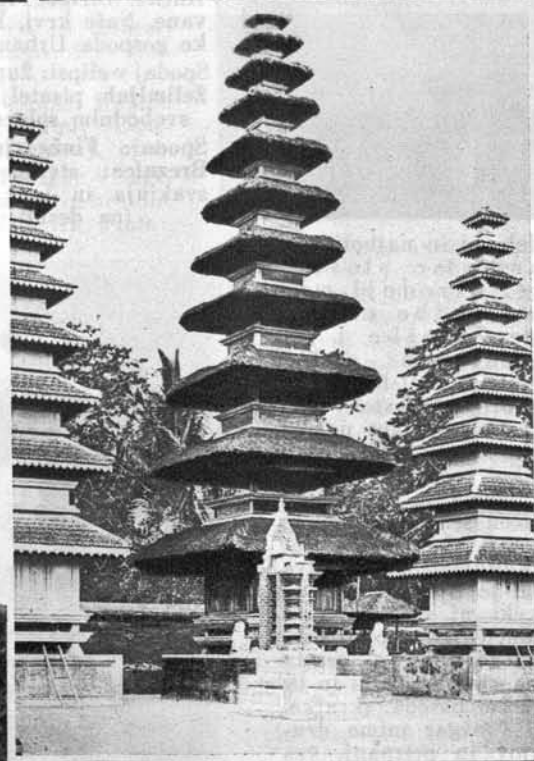

Ogromni kip smrtne demona pri mestu Tabanan na otoku Bali.

Zgoraj na desni: Petelinji dvoboj, najljubša zabava prebivalcev na otočju Južnega morja.

Desno: Pagode (poganske cerkve), nazvane meru, v čakranegarskem parku v zapadnem Lomboku.

Spodaj: Kjer teče voda se naselijo Malajci. Malajska vas ob reki Musi na Vzhodni Sumatri.

Pogled na zadnje zasedanje sveta Društva narodov, ki je imel na programu celo vrsto važnih vprašanj, a rešil ni ničesar, ker izgublja ta prevažna institucija očitno od leta do leta več moči in avtoritete. Za posvetovalno mizo je videti od leve na desno kot tretjega Quinonesa de Leon (Španija), dr. Curtiusa (Nemčija), Grandija (Italija), Brianda, predsednika Hendersona (Anglija), Avenola (namestnika gener. tajnika) in Zaleskega (Poljska).

Na desni: Turška mladina demonstrira v Carigradu za predsednika Kemala. Pred kratkim je bila odkrita na široko zasnovana zarota konservativnih elementov proti sedanjemu revolucionarnemu kurzu v Turčiji, kar je dalo izobraženstvu in mladini povod za hrupne manifestacije po vseh turških mestih.

Spodaj: Nove antične izkopine ob ustju Tibere, ki so jih pred kratkim odkrili. Posebno važno je izborna ohranjeno antično pokopališče.

Spodaj: Najnovejša slika predsednika kitaj. narodne vlade, Čankaiška in njegove soproge ob priliki njiju obiska v Šanghaju, kjer je obiskal grobove svojih staršev. Zanimiva je napol evropska noša maršala in njegove žene.

Na levi: Ana Pavlova, najznamenitejša plesalka sedanosti, ki umrla 21. p. m. v Haagu.

Na desni: Dr. Fr. Ringer, dunajski kemik, ki je iznašel vžigalico, katero je baje mogoče stokrat prižgati. Njegova iznajdba utegne popolnoma preobraziti vžigalno industrijo.

K smuškim tekmam na Pohorju

Planinka pod snegom.

Dne 11. jan. so se vršile pri Ruški koči tekme, katerih prireditelj je bil mariborski smučarski klub. Okoli 80 smučarjev se je zbralo pri koči, ki so z zanimanjem sledili plemeniti borbi mladih moči. V disciplini seniorjev je nastopila ekipa 5 članov smuškega odseka dij. inž. čete iz Maribora, kar je posebno ugodno vplivalo na udeležence. In če pomislimo, da so se kljub tolikim težavam, katere vsebuje vojaška služba, tako dobro plasirali, so nam s tem le še bolj dokazali svojo veliko sposobnost. Vojaška oblast pa je ponovno potrdila naše mnenje, da je in bo z vso vnemo uvajala v našo mlado armado lepo misel smučarstva.

Tekmovali so seniorji, juniorji in dame. Prvenstvo seniorjev si je priboril g. Neumann in s tem postal prvak M. S. K. za l. 1931. Juniorsko prvenstvo si je pridobil g. Ivič pred Jurincem. V damski disciplini se je kot prva plasirala gospa Il. Mis in s tem osvojila damsko prvenstvo.

Slike je posnel g. M. iz Maribora. Med tekmovalci sta tudi Neumann in Ivič.

Na levi: Dve Smrekarjevi karikaturi Finžgarja. Zgoraj: lovska idila. — Spodaj: ekonom na Robežu med vojno.

Vojak na startu.

Tekmovalci pred Ruško kočo.

ZEMLJEVID LESNE INDUSTRIJE V DRAVSKI BANOVINI

Stanje prijavljenih delavcev in obratov pri Okrož. uradu za zavarov. delavcev v Ljubljani dne 30. junija 1928.

Odstotki pomenijo, koliko delavcev odpade v področju posameznih ekspozitur OUZD-a na lesno industrijo od vsajih 700 zavarovancev, tj. relativna gostota lesne industrije. Število lesnih delavcev zavarovanih pri OUZD-u je znašalo dne 30. junija v letih 1926 : 11.173
1927 : 12.427
1928 : 14.320
1929 : 16.301

Merilo - 1 : 130.000